



mavocentraal

ontdekken · onderzoeken · ontwikkelen

PESTPROTOCOL

Protocol tegen ongewenst gedrag

2018-2019

07-07-2018

Inhoud

Voorwoord.....	4
1 Plagen	5
2 Pesten	5
3 Voorbeelden van specifiek pestgedrag	5
4 Partijen bij het pestgedrag	6
5 Preventieve aanpak.....	7
6 Curatieve aanpak	9
7 Instanties	12
Bijlage 1 Ouders	13
Bijlage 2 Digitaal pesten.....	15
Bijlage 3 Achtergrondinformatie	18

Voorwoord

Mavo Centraal wil voor al onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden waarin alle leerlingen harmonieus kunnen ontwikkelen en waarin goede leerprestaties en eigen attitudevorming mogelijk zijn.

Docenten, onderwijsondersteunend personeel, coördinatoren en schoolleiding bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten. Om dit te bereiken, moeten leerlingen met elkaar om leren gaan en moet de organisatie van de school bijdragen aan het gevoel van veiligheid en geborgenheid. Het moet voor iedere leerling mogelijk worden om te ervaren dat zijn/haar persoonlijkheid er mag zijn. Er is ruimte voor iedereen om zichzelf te zijn zolang dat niet in strijd is met de afgesproken regels of dat iemands persoonlijke grenzen overschreden worden.

“Pesten” is in strijd met onze uitgangspunten en past daarom niet op Mavo Centraal.

Het pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van Mavo Centraal. Het geeft het beleid van de school weer ten aanzien van pesten. Het is onderdeel van het schoolveiligheidsbeleid en als zodanig verbonden met andere onderdelen, zoals het beleid ten aanzien van schorsing en verwijdering van leerlingen en het beleid ten aanzien van ongewenst gedrag (agressie, seksuele intimidatie en geweld). Het beschrijft wat we onder pesten verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is als er gepest wordt.

Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie.

1 Plagen

We spreken over plagen wanneer de effecten van dat gedrag niet onaangenaam zijn voor anderen. Het gaat dan om een spel, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of vervelend wordt ervaren. Plagen heeft geen nadelige gevolgen. De pedagogische waarde van plagen is de speelse wijze van omgaan met conflictsituaties, waardoor de leerlingen een vaardigheid ontwikkelen, die hen later in hun leven van pas komt bij conflicthantering.

2 Pesten

Leerlingen moeten zich thuis kunnen voelen op een school. Mavo Centraal streeft dan ook naar een prettige en open sfeer waarin de leerlingen elkaar, maar ook de docenten, het onderwijsondersteunend personeel, de coördinatoren en schoolleiding respecteren en ieder zich naar eigen believen mag gedragen, tenzij dat gedrag leidt tot onaangenaam voelen bij jezelf of bij een andere die door dat gedrag geraakt wordt. En wanneer dat zich voordoet, ben je verplicht met elkaar (en eventueel een derde) om met elkaar in gesprek te gaan om een oplossing te zoeken voor dat onaangenaam voelen. Van pesten is sprake, wanneer het plagen wel nadelige gevolgen heeft voor diegene die het ondergaat. Dat is dus de persoon die bepaalt of er sprake is van pesten. Het is namelijk zo dat wat voor de één een vorm van ongewenst gedrag is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Dit is de reden om in deze gevallen met elkaar in gesprek te gaan.

3 Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Pesten kan dezelfde vormen van plagen aannemen. Hieronder volgen 5 categorieën met voorbeelden van de genoemde vorm.

Verbaal

(Bijvoorbeeld: schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas, ongewenste sms'jes sturen, via mail of chatprogramma's opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en/of foto's of filmpjes)

Fysiek

(Bijvoorbeeld: trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken)

Intimidatie

(Bijvoorbeeld: een leerling achterna blijven lopen of ergens op wachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen, dwingen om bezit af te geven of geld of andere zaken mee naar school te nemen; seksuele intimidatie)

Isolatie

(Bijvoorbeeld: uitsluiten door een klasgenoot voortdurend duidelijk maken dat hij / zij niet gewenst is, doodzwijgen)

Stelen of vernielen van bezittingen

(bijv. afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen)

4 Partijen bij het pestgedrag

In geval van pesten worden meerdere partijen betrokken: de gepeste Leerling(en), de pestende leerling(en), de zwijgende middengroep, het personeel en de ouders. Om het pesten zowel preventief als curatief aan te pakken, is het nodig dat alle partijen betrokken worden bij de uitvoering van het beleid. Er wordt dan gesproken over een vijfsporenbeleid.

De gepeste leerling

De leerlingen die gepest worden hebben vaak andere interesses of ze doen dingen anders. Veel leerlingen die gepest worden, hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat om daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pesten en stralen dat ook vaak uit. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel terecht komt, waar hij zonder hulp niet uit komt.

Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben geen vrienden in de buurt waar ze op terug kunnen vallen.

De pestende leerling

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en/of verbaal sterker dan de gepeste leerling. Pestende leerlingen stellen zich vaak agressief op en reageren dan met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Agressieve pestende leerlingen zijn niet alleen fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook vaak een slecht

ontwikkeld empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen.

Een pestende leerling heeft niet geleerd zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pestende leerlingen hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pestende leerlingen maken geen normale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien ook voor henzelf.

De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij het actief pesten. Sommigen behouden enige afstand en andere leerlingen, uit angst of uit berekening, doen mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe durft een leerling of een klein groepje leerlingen het op te nemen voor de gepeste leerling. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf slachtoffer te worden. Maar het komt ook voor dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor op de populariteit van de pestende leerling in kwestie mee te liften.

De medewerkers

Pesten is vaak een goed bewaard groepsgeheim: veel leerlingen weten dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

De ouders

Wanneer leerlingen worden gepest, durven ze dit in de meeste gevallen niet aan hun ouders te vertellen. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor/mentrix vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pestende leerling zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

5 Preventieve aanpak

De coach

De coach speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat vanaf de allereerste kennismaking. In klas 1 is dat de introductieweek

in augustus/september met een uitgebreid programma waarin de kinderen elkaar leren kennen. De nadruk ligt op het goed leren omgaan met elkaar.

Suggesties zijn:

- Luister naar elkaar
- Laat elkaar uitspreken
- Blijf van elkaar af
- Blijf van elkaars spullen af
- Sluit niemand buiten
- Los ruzies op door met elkaar te praten over wat belangrijk voor jou is
- Meld wanneer iemand gepest wordt; dat is geen klikken
- Wees jezelf en verhinder anderen niet dat ook te doen
- Geef aan wat en wanneer iets voor jou onaangenaam is

Vervolgens bespreekt elke coach aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas en de school. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de coach in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd. Hij is het aanspreekpunt voor leerlingen die willen melden dat er gepest wordt. Daarnaast wordt hij ook door andere docenten ingeschakeld als er mogelijk gepest wordt. De coach heeft verder een actieve, signalerende taak ten aanzien van pesten. Hij onderneemt actie bij pesten. Hij is de contactpersoon voor de ouders.

De medewerker

Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar docenten, onderwijsondersteunend personeel, coördinatoren en schoolleiding duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Daarnaast zijn er de afspraken die in de dagelijkse praktijk de omgangsvormen zullen bevorderen. Deze afspraken verbieden een aantal zaken vanwege hun ongewenste effecten:

- Geen jassen in de klas
- Niet eten en drinken in de lokalen
- Geen kauwgom in de klas
- Niet op de tafels en in de vensterbanken zitten
- Niet op de gangen zijn tijdens de lessen

- Niet roken in het schoolgebouw en op het schoolterrein (inclusief op de stoep voor de school)

In en rond de school, tijdens pauzes en tussenuren wordt er door de conciërge en docenten gesurveilleerd en worden de leerlingen, bij het aanspreken op ongewenst gedrag, herinnerd aan de omgangsregel en de consequenties daarvan. Ook spreken we ons uit over het gedrag tijdens de reis van en naar school.

Het beleid

Het is belangrijk om het pestprotocol, een onderdeel van Schoolveiligheidsbeleid, bij leerlingen, ouders en personeel bekend te maken. Het pestprotocol is toegankelijk door er naar te verwijzen in de schoolgids en het te publiceren op de website. Het is onderdeel van de beleidscyclus van de school waardoor het regelmatig geëvalueerd en eventueel bijgesteld wordt.

6 Curatieve aanpak

Steun bieden aan de leerling die gepest wordt

Het is belangrijk de leerling die gepest wordt serieus te nemen en een luisterend oor te bieden. Neem duidelijk stelling tegen het pestgedrag en geef advies hoe te reageren op het pesten. Geef de leerling die gepest wordt een duidelijk perspectief en laat weten dat het probleem serieus aangepakt wordt door duidelijk te maken dat je andere instanties binnen (en eventueel buiten) de school erbij kan betrekken (mentor, leerlingbegeleider, vakdocenten, zorgteam, OOP etc.).

Betrek de leerling die gepest wordt in het traject dat je wilt volgen: leg uit welke stappen je wilt nemen en wanneer je hem/haar er actief bij wilt betrekken.

Mogelijke stappen zijn:

- Een gesprek organiseren tussen degene die pest en degene die gepest wordt.
- Een klassengesprek en andere activiteiten organiseren met als doel de veiligheid in de klas weer te herstellen door de zwijgende meerderheid te mobiliseren. Dit moet niet op basis van het individuele geval maar moet een algemeen karakter hebben zodat de leerling die gepest wordt er niet op aangekeken kan worden. Het onderwerp de veilige school kan als maatschappelijk item besproken worden.
- Een gesprek met de leerling die gepest wordt en zijn/haar ouders.
- Een gesprek tussen de ouders van de leerling die gepest wordt en van degenen die pesten stimuleren.

In overleg kan worden besloten een sociale vaardigheidstraining in te zetten. Verwijzing loopt via de coach en de zorgcoördinator.

Aanspreken van de leerling die pest

In een eerste gesprek wordt de leerling die pest geconfronteerd met de beschuldiging van pesten en wordt hij/zij herinnerd aan de omgangsregel en de consequenties daarvan. Naar gelang de ernst van het vertoonde gedrag wordt er afgesproken of het bij een gesprek en excuses tegenover de leerling die gepest is blijft. Bij herhaling zal het alternatief voor straffen toegepast worden. De leerling die gepest heeft biedt zijn excuses aan in een gesprek met de leerling die gepest is. Of eventueel in een brief, als een gesprek niet mogelijk is. De situatie wordt vastgelegd in het leerlingdossier en gecommuniceerd aan de ouders in een gesprek of eventueel in een brief, als een gesprek niet mogelijk is.

In een vervolggesprek wordt nagegaan of er verbetering in het gedrag is opgetreden. Eventueel wordt een aantal nagesprekken gevoerd met als doel:

- Achter de mogelijke oorzaak van pesten te komen.
- Het empathisch vermogen van de leerling die pest verder te ontwikkelen.

Blijft de leerling pesten, dan zijn de daaropvolgende activiteiten datgene wat voortkomt uit het gesprek over “Het alternatief voor straffen”.

Eventueel worden de ouders met hun kind bij dit gesprek op school uitgenodigd door de mentor en/of de zorgcoördinator. Doel is de ouders inzicht te geven in het gedrag van hun kind en te komen tot een gezamenlijke aanpak door de school en de ouders. In overleg kan externe deskundigheid ingeroepen worden om de leerling die pest verder te helpen zijn/haargedrag te veranderen. De school kan als voorwaarde stellen dat er een sociale vaardigheidstraining en/of een ART (Agression Replacement Training) training gevolgd wordt, om de leerling binnen de veiligheid van de school te kunnen houden.

De klas

Deze groep bestaat uit:

- Leerlingen die mee-pesten omdat ze met soortgelijke problemen worstelen, als degene die pest.
- Leerlingen die mee-pesten uit zelfbescherming.
- Leerlingen die niet mee-pesten maar die machteloos toezien; of ook over een minder goed ontwikkeld empathisch vermogen beschikken.
- Leerlingen die het opnemen voor degene die gepest wordt.

Hoewel er gelukkig ook klassen zijn waarin een (groep) leerling(en) het opneemt voor degene die gepest wordt, zijn er ook klassen waarin (bijna) iedereen weet dat er

wordt gepest, maar dat niemand het aan ouder of docent durft te vertellen. Ook machteloosheid en een gebrekkig ontwikkeld empathisch vermogen kunnen oorzaak zijn dat een pestgeval niet gemeld wordt.

Soms zetten daders slachtoffers of klasgenoten onder druk er met niemand over te praten. Deze zwijgende groep kan bewust gemaakt worden van hun medeverantwoordelijkheid bij het doen stoppen van het pesten; door de leerlingen te wijzen op hun verantwoordelijkheid, bij te dragen aan het handhaven van onze omgangsregel. En dat het melden de handhaving van deze regel ondersteunt en niet gelijk is aan 'klikken' zo kunnen ze allen gaan letten op de aangegeven gedragingen van degenen die pesten en op de opgegeven plaatsen. Zodra één van hen iets ziet wat op pestgedrag lijkt, dient hij/zij het door te geven aan de hiervoor verantwoordelijke persoon (coach/coördinator/zorgcoördinator). Deze voert een bewustmakingsgesprek met de betreffende leerling. Op deze manier kan worden voorkomen dat de gepeste leerling het verwijt krijgt, dat hij/zij 'geklikt' heeft. Immers, anderen hebben het gezien en hun verantwoordelijkheid genomen.

Als je als docent/coach in de klas wilt praten over pesten, kan het raadzaam zijn om een actuele pestsituatie in een bewustmakingsgesprek te bespreken aan de hand van onze omgangsregel en de suggesties om deze regel te handhaven.

De medewerkers

Alle medewerkers dienen op de hoogte te zijn van het fenomeen pesten en onze "Preventieve aanpak". Zij dienen uitingen van gedrag zoals beschreven onder "Voorbeelden van specifiek pestgedrag" (Hoofdstuk 3) te herkennen en er stelling tegen te nemen. Zij geven signalen van pesten door aan de coach. Van medewerkers kan gevraagd worden extra op een leerling te letten en mee te helpen uit te vinden wie degenen zijn die de betrokken leerling lastig vallen.

De ouders

De ouders, van zowel de gepeste leerling als de leerling die pest, dienen ondersteund te worden. Het is belangrijk om de ouders die zich zorgen maken over het gedrag van hun kind, serieus te nemen. Zij moeten betrokken worden bij de aanpak van het pestgedrag zoals boven beschreven. Ouders moeten op de hoogte gesteld worden van het Schoolveiligheidsbeleid waar het pestprotocol een onderdeel van is. Dit kan via de schoolgids en de website van de school.

Ouders moeten informatie en advies krijgen over pesten en de manieren waarop het pesten kan worden aangepakt.

Zie bijlage 1 voor een gedetailleerde beschrijving van signalen en adviezen.

7 Instanties

Er zijn allerlei instanties die zich bezighouden met pesten en andere vormen van ongewenst gedrag, zowel in de vorm van voorlichting en preventie als in de vorm van hulpverlening.

Binnen school

Het LMC waartoe onze school behoort, kent een systeem van contactpersonen en vertrouwenspersonen die op kunnen treden in situaties van ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld. Zij kunnen worden ingeschakeld als je het gevoel hebt dat je niet op de juiste wijze geholpen wordt door je coach, coördinator of door de schoolleiding of als je het gevoel hebt dat je niemand anders meer kunt vertrouwen.

De contactpersoon kan je in contact brengen met de vertrouwenspersoon maar je kunt ook zelf contact opnemen met de pestcoördinator van Mavo Centraal:

Mevrouw D. Zuidgeest, zorgcoördinator, dzuidgeest@lmc-vo.nl

Buiten school

- Nederlands Jeugd Instituut (NJI)
- Stichting School & Veiligheid
- VO-raad
- Wijkteam Rotterdam
- Centrum Jeugd en Gezin Rijnmond

Bijlage 1 Ouders

Informatie voor ouders van *gepeste* kinderen.

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen
- Niets meer over school vertellen
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen gaan slapen; vaker wakker worden of nachtmerries hebben; bedplassen
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een club willen/durven gaan
- Bepaalde kleren niet meer aan willen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven

Wat ouders/verzorgers zelf kunnen doen:

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen vertrouwelijk gaat praten om het pesten te stoppen
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt. En garandeer uw kind, dat u zorgvuldig en vertrouwelijk hiermee zult omgaan
- Leg uw kind uit hoe het komt dat kinderen pesten
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een videoband over het onderwerp.
- Vertel dat als volwassenen nietsdoen, zij niet zien dat er gepest wordt of dat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost
- Waarschuw uw kind dat het mogelijk is dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. De problemen van het kind dat pest zijn soms erg groot en moeilijk op te lossen op korte termijn
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat

- Als u er van uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet
- Beloon uw kind en help het zijn/haarzelfrespect terug te krijgen
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team) sport
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat niet met een negatieve insteek, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: " Wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?"
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een sociale vaardigheidstraining
- Houd het niet stil, maar onderneem actie, door iemand in vertrouwen te nemen

Informatie voor ouders van pestende leerlingen

- Neem het probleem serieus
- Raak niet in paniek: elk kind kan in de verleiding komen te gaan pesten
- Probeer achter de mogelijke oorzaak en aanleiding van het pesten te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het gedrag anderen doet
- Besteed aandacht aan uw kind, door te laten merken dat u veel waarde hecht aan wat voor hem/haar belangrijk is. En door te laten merken dat u het belangrijk vindt dat het zich niet rot voelt
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Bekijk samen met uw kind een video over pesten
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan
- Houd regelmatig en intensief contact met de coach van uw kind
- Ook zijn er mogelijkheden om uw kind aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen

Informatie hierover is op te vragen bij de coach, zorgcoördinator, bij het wijkteam.

Bijlage 2 Digitaal pesten

De volgende tips om digitaal pesten te voorkomen kunnen zowel op school als thuis worden besproken en gebruikt.

- Kijk uit met het geven van je adres en (mobiele) telefoonnummer, maar ook foto's van jezelf of je familie. Je weet nooit wat anderen daar mee doen
- Geef nooit zomaar je password, pincode of paspoortnummer aan instellingen of personen die je via internet kent
- Vraag je ouders om toestemming als op internet gevraagd wordt een registratieformulier in te vullen
- Laat geen onbekenden toe in je contactenlijst
- Bedenk dat je op internet nooit zeker weet met wie je te maken hebt.
- Maak geen afspraakjes tenzij je weet wie het is
- Wil je afspreken met iemand die je via internet kent? Spreek dan af op een plek waar veel mensen zijn. Neem iemand mee en laat thuis weten waar je bent
- Je anders voordoen dan je bent kan geinig zijn, maar ook gevaarlijk. Ook degene met wie je chat kan anders zijn dan hoe hij of zij zich voordoet. Dat anders voordoen kan leuk zijn, maar jij bepaalt (of de ander met wie je aan het chatten bent) wanneer het genoeg is
- Let op wat je doet voor een webcam. Laat je niks wijsmaken. Als jouw foto's of filmpje voor altijd over het internet zwerven krijg je spijt en kun je het niet meer terugdraaien
- Wees voorzichtig met pop-up-berichten als 'wil je dit downloaden?' of 'wil je een gratis telefoon?'. Klik altijd op 'nee' of klik de pop-up weg. Deze berichten zijn meestal nep en kunnen je computer stukmaken. Als je twijfelt, vraag je ouders om advies
- In mails kunnen virussen zitten, die je computer kapot kunnen maken. Wees extravoorzichtig als je de afzender van de e-mail niet kent! Niet openen dus!
- Als je iets ziet dat je naar vindt, klik het dan weg. Je hoeft er toch verder niet naar te kijken?
- Meld vervelende sites bij de volgende meldpunten:
 - meldpunt.nl (als je iets ziet op internet wat discrimineert)
 - meldpunt.org (als je kinderporno tegenkomt, bijvoorbeeld in spam).
- Ga zelf niet schelden via app of chat. Woorden komen harder aan als je ze leest en je kunt niet zien hoe de ander reageert

Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- Realiseer je dat dit gebeurt door iemand, die het persoonlijk moeilijk heeft en niemand heeft die hem/haar daarbij kan helpen
- Niet altijd persoonlijk opvatten. Als het pesten komt van mensen die je niet kent, vat scheldpartijen of beledigingen dan niet persoonlijk op. Vaak maken mensen negatieve opmerkingen uit verveling. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijk gaan schelden
- Negeer de pestmails, sms, chats of appjes. Je kunt het beste niet reageren op haatmailtjes of andere digitale pesterij. Verwijder de berichtjes zonder ze te openen. Onderdruk je nieuwsgierigheid! Het negeren is effectief in de beginfase van pesten, dus als de pester nog niet zolang aan het pesten is. Pestkoppen willen vaak aandacht. Als je niet reageert, gaan pesters op zoek naar iemand anders om te pesten. Dit geldt ook voor chatrooms. Als daar vervelende opmerkingen worden gemaakt, stop dan met chatten, verlaat die chatroom
- Blokkeer de afzender. Krijg je pest e-mails, blokkeer dan de afzender. Als het gaat om appjes of chats op de mobiele telefoon, dan heb je op sommige mobiele telefoons de mogelijkheid om bepaalde nummers te blokkeren. Dit werkt alleen als vanaf een andere telefoon met nummervermelding het bericht wordt verzonden, waarmee de dader zich blootgeeft. Wanneer hij of zij echter de telefoon van iemand anders gebruikt, is weliswaar de telefoon, maar niet de dader te achterhalen. Er is dan weer sprake van anonimiteit. Het nummer kan vervolgens wel worden geblokkeerd. Wanneer andere methoden niet helpen, kan (eventueel geheim) nummer worden aangevraagd
- Praat erover. Erover praten met je vrienden, je ouders of een leraar die je vertrouwt is belangrijk. Bewaar de bewijzen. Als de pesterijen al in een verder gevorderd stadium zijn en er via de sms, chat of je kunt naar een van de contactpersonen op school gaan die speciaal zijn aangesteld om je te helpen bij vormen van ongewenst gedrag. Zij kunnen je vertellen wat je nog meer kunt doen om het vervelende gedrag te stoppen. Zij kunnen je ook helpen als het vervelende gedrag misschien al gestopt is, maar je er nog steeds last van hebt.
- Aangifte doen bij de politie. In bepaalde gevallen kun je naar de politie om aangifte te doen. Pesten kan zo hardnekkig zijn dat het pesten 'stalking' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl. Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld.

- Wees zuinig op je wachtwoorden. Zorg dat je je wachtwoorden en inlognamen niet doorgeeft aan anderen of dat ze makkelijk te raden zijn. Zo kunnen anderen niet bij je website of e-mail. Als dit wel gebeurd is, neem dan contact op met de beheerder van de site.

Bijlage 3 Achtergrondinformatie

Publicaties

....

Links naar internetsites

1. Algemene zoekpagina's (portals met veel links naar websites met informatie over pesten)

<http://pesten.startpagina.nl>

<http://pesten.startkabel.nl>

2. Pesten (algemeen)

www.pestweb.nl

Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

www.pesten.net

Voor en door slachtoffers, richt zich op Nederland en Vlaanderen. Opgericht door Bob van der Meer.

3. Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school

www.stopdigitaalpesten.nl

Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)

www.digibewust.nl

een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, die u als consument of zakelijke gebruiker informeert over het veilig gebruik van internet (was voorheen: www.surfopsafe.nl)

www.schoolveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, leraren/docenten, mentoren, leerlingbegeleiders, vertrouwens (contact)personen, onderwijsondersteunend personeel, et cetera.

www.veilig.kennisnet.nl

handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers

en ICT-coördinatoren. Deze website is een onderdeel van de programmalijn "Veilig en eenvoudig" van het SURFnet/Kennisnet project.

Films met als thema pesten

- Bluebird (2004); regisseur: Mijke de Jong
- De tasjesdief (1995); regisseur: Maria Peters
- Pudding Tarzan (1982); regisseur Soren Kragh Jacobson; Deense jeugdfilm, nagesynchroniseerd